

СИСТЕМА ПІДРУЧНИКІВ ЯК СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ, ОБРАЗУ СВІТУ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Ільченко О. Г.,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу інтеграції змісту
загальної середньої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Ляшенко А. Х.,

*Заслужений учитель України, директор Дніпровської ЗОШ
науковий співробітник відділу інтеграції змісту
загальної середньої освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Навчальне середовище – це генеральний дидактичний фактор, від якого найбільшою мірою залежить ефективність формування цілісності свідомості учнів, наукової картини світу та її особистісно значимої складової – образу світу старшокласників як найважливішої освітньої характеристики особистості.

Система можливостей розвитку особистості включає три компоненти навчального середовища: психо-дидактичний (технологічний) компонент, тобто зміст і методи навчання, навчально-методичне забезпечення у відповідності з цілями формування наукової картини світу як системи знань про дійсність, образу світу як особистісно значимої для кожного учня її складової; просторово-предметний компонент (матеріальна база, необхідна для розвитку особистості); соціальний компонент, який забезпечує взаєморозуміння і задоволення потреб усіх суб'єктів навчального процесу (педагогів, учнів, батьків, адміністрацію і т.п.) [1, с. 108].

Ці компоненти взаємопов'язані. Інтегруючим і ведучим для всіх компонентів у процесі формування наукової картини світу, образу світу старшокласників є навчально-методичне забезпечення цього процесу, а точніше – система підручників, зокрема з природничо-математичного та літературознавчого циклів. Як показують результати теоретичного та експериментального дослідження науково-дослідної теми «Інтеграція змісту профільної освіти як засіб формування в учнів наукової картини світу» основою системи є загальні закономірності природи, загальні закономірності екології (збереження, спрямованість процесів у природі до рівноважного стану, періодичність процесів у природі) та закономірності розвитку літератури (закономірність збереження цінностей людського буття, природи, довкілля, закономірність періодичності розвитку літературних стилів, закономірність направленості літератур різних стилів до найбільш вагомого втілення ідеалів людського буття).

Слід відзначити, що реалізація вказаних закономірностей як основи системи знань у підручниках природничо-математичного, літературознавчого циклу будуть втілені в майбутніх підручниках.

Поки проходить експериментальна перевірка формування наукової картини світу, на перший план виходить соціальний компонент навчального середовища. Учителям, учням, батькам важливо, щоб поняття «наукова картина світу», «життєствердний національний образ світу» фігурували в Державному стандарті освіти, в підручниках і запитаннях ЗНО. Це б підвищило мотивацію виконання робіт контрольного та формувального експерименту, готовність педагогів до формування наукової картини світу учнів ліцею засобами вивчення предметів, які реалізують зміст освітніх галузей «Природознавство», «Математика», «Мови і літератури» (літературний компонент).

У завданнях кожного підручника мають фігурувати кінцеві цілі системи освіти. Кінцева ціль – це сформульований принцип, через який суспільство виголошує та просуває свої цінності [2, с. 41]. Серед таких цінностей – цілісний світогляд молодих поколінь, життєствердний національний образ світу кожного представника суспільства, життєствердна модель світу суспільства.

Література.

1. Ільченко В.Р., Гуз К.Ж., Ільченко О.Г. Теоретичні та методичні засади інтеграції природничо-наукової освіти основної школи. : посібник / Ільченко В.Р., Гуз К.Ж., Ільченко О.Г. та ін. – К.: Видавничий дім «Сам», 2017. – 320 с.
2. Франсуа-Марі Жерар, Ксав'є Роеж'єр. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Пер. з французької Марини Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 352 с.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАУКОВІ ШКОЛИ МЕНЕДЖМЕНТУ» ДЛЯ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

Калініна Л. М.,

*доктор педагогічних наук, професор,
учений секретар,*

*Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Малюга М. М.,

*науковий співробітник відділу економіки та управління ЗСО,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Імплементація законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), глобалізаційні та інтеграційні процеси детермінують необхідність запровадження змін у процес підготовки докторів філософії, посилення прикладної спрямованості змісту підготовки, тематики самостійної роботи, індивідуалізації та академічної свободи. Програма підготовки докторів філософії в галузі освіти має предметне спрямування та спеціалізацію: 011 «Науки про освіту», 013 «Початкова освіта» та 014 «Середня освіта». Стисло розкриємо зміст та модульну структуру нормативної навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту», розрахованої на 2 кредити ЄКТС, яку вивчають на другому курсі. Системний аналіз зарубіжного досвіду підготовки докторів філософії в галузі освіти в провідних університетах США та Великобританії здійснено вітчизняними вченими С. Сисоєвою та І. Регейло [3]. Зміст і структура докторських програм у галузі освіти (Doctoral Programs: Doctor of Education (Ed.D.), Doctor of Education Leadership (Ed.L.D.) подано на сайті Гарвардського (Harvard Graduate School of Education. URL: <https://www.gse.harvard.edu/doctorate>) та Стенфордського (Stanford University, Graduate School of Education. URL: <https://ed.stanford.edu/academics/doctoral>) університетів.

Мета навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» полягає у формуванні та розвитку в аспірантів методологічної, управлінської та інформаційної компетентностей, необхідних для здійснення ефективної управлінської діяльності у сфері освіти, практичних навичок розроблення моделей, стратегем, проєктів, технік, технологій управління та запровадження змін в освітній практиці.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» визначено такі:

- формування уявлень про методології пізнання феномену управління, управлінської діяльності, генезис розвитку наукових шкіл менеджменту, їх здобуток і його практичну екстраполяцію у сферу освіти;
- розкриття сутності та специфіки феномену управління, філософських, концептуальних та етичних основ управлінської діяльності у сфері освіти, та формування на їх основі системи знань;
- формування системи знань про концепції та здобутки наукових шкіл – ознайомлення зі станом сучасної управлінської діяльності та ефективних практик щодо її реалізації в умовах законодавчих змін і розвитку суспільства цифрової доби;